

Kouluverkko ja oppilaslaskennan periaatteet

177/12.00/2019

Khall 18.05.2020 § 104

Talouden tasapainottamisohjelmaan liittynyt palveluverkon tarkastelu piti sisällään vuodenasaston muuttamisen arviointi- ja kuntoutusyksiköksi ja kouluverkkotarkastelun. Näistä vuodenasaston muuttaminen on käsitelty valtuustossa (9.3.2020 § 15) ja päätös on saanut lainvoiman. Haapaveden kaupungin taloustilanne on edelleen kriittinen ja väestökehitys sekä koronan aiheuttamat paineet niin pitkällä kuin lyhyelläkin aikajänteellä johtavat tilanteeseen, jossa kuluvan vuoden jo valmiiksi alijäämäiseen talousarvioon kohdistuu noin 4 M€ lisäpaine. Jotta kunta säilyttää toimintakykynsä ja itsenäisyytensä, on palveluverkkotarkastelu vietävä loppuun saakka. Sen keskeneräisyys ja kerta toisensa jälkeen uudelleen käsittely on myös raskasta niin kuntalaisille, päättäjille kuin valmisteleville viranhaltijoillekin.

Taloudellisesta näkökulmasta kouluverkkoa tulisi järkevöittää mahdollisimman nopealla aikataululla. Kuitenkin käsittelyn aikana on tullut ilmi, että siihen ei ole löytynyt riittävää valmiutta. Valmistelun eri vaiheissa ja eri kuulemisissa on kuitenkin tullut esille, että yleinen hyväksyntä ja ymmärrys on kouluverkon tarkastelulle siinä vaiheessa, kun koulun oppilasmäärä laskee alle 40 oppilaan. Kyseinen periaatepäätös on ollut esillä jo 3.7.2018 valtuustossa, jossa käsiteltiin edellisen talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteitä. Pöytäkirjassa todetaan seuraavasti: Pienet koulut jatkavat toimintaansa, kunnes rakennukset tulevat elinkaarensa päähän ja/tai oppilasmäärä putoaa alle 40 oppilaan. Pienille kouluille ei varata peruskorjausrahaa investointiohjelmaan. Päätös ei ole lainvoimainen.

Kokouksessa 17.2.2020 §9 valtuusto päätti äänin 16-11 seuraavaa: "Kyläkoulut, joiden oppilasmäärä putoaa ennusteen mukaan 2 vuoden ajaksi alle 40 oppilaan rajan, koulu suljetaan ilman valtuuston erillistä päätöstä."

Kokouksen jälkeen on sekä keskusteluissa, että aloitteen (valtuusto 9.3.2020 §16) muodossa käynyt ilmi, että kyseisen esityksen tulkinta erityisesti oppilasmäärästä ei ole yksiselitteinen. Jotta asiassa päästään eteenpäin on laskentatapa määristeltävä sellaiseksi, että sen tulkinta on selkeä ja pitävä myös jatkossa. Kaupunginvaltuusto lähetti aloitteen lähetekeskustelulla hallituksen valmisteltavaksi. Aloitteet liitteenä.

Oppilasmäärän laskemiseen käytetään väestörekisterikeskuksen ja laskentapäivän 20.9. tuottamaa aineistoa, josta nähdään, kuinka monta kouluikäistä lasta on milläkin oppilaaksiottoalueella kirjoilla. Tätä lukua korjataan sen mukaan, miten oppilaat ilmoittautuvat eri kouluihin. Osa oppilaista saattaa valita koulukseen jonkin muun kuin lähikoulunsa erilaisten syiden takia.

Lukuvuoden suunnittelu vaatii aikaa ja isommat muutokset täytyy käynnistää riittävän ajoissa. Lukuvuoden suunnittelu tarvitsee pohjakeen tiedon oppilasmäärästä, jonka kautta määräytyy ryhmien koot, opetus- ja tukihenkilöstön tarve, kuljetukset ja kaikki tukipalvelut. Suunnittelu käynnistetään käytännössä viimeistään maaliskuun lopussa, kun tiedetään kouluun ilmoittautuneet.

Tehtyjen päätösten ja lähetekeskustelun pohjalta on valmistelu mahdollisimman yksiselitteisiä laskentamallin periaatteita, jotka on esitetty alla havainnollisuuden vuoksi esimerkinomaisesti kuvaamaan lukuvuotta 2020-2021. Sama laskentalogiikka on tarkoitus olla jatkuva myös esimerkkivuosien jälkeen.

Laskentapa (esimerkkinä lukuvuodet 2020-2021 ja 2021-2022):

- Lukuvuoden oppilasmäärä perusopetuksessa tarkastetaan koulussa aina syksyn tilastointipäivänä eli 20.9. (esim. 20.9.2020) Mikäli oppilasmäärä on tällöin alle 40 oppilasta, on tämä ensimmäinen lukuvuosi, joka todetaan menevän alle 40 oppilaan.
- Samana tilastointipäivänä (20.9.2020) tarkastetaan väestörekisteristä myös oppilasennuste seuraavalle lukuvuodelle (2021-2022). Ennusteesta vähennetään ne, jotka ovat aloittaneet koulunkäynnin toisella koululla ja lisätään ne toisen oppilaaksiottoalueen lapset, jotka ovat aloittaneet tarkasteltavana olevassa koulussa. Mikäli tämä oppilasmäärä on alle 40, käynnistetään koulun lakkaamiseen liittyvä valmistelu niin, että koulu ei enää avaudu seuraavana lukuvuonna (2021-2022). Valmistelu tehdään osana talousarviovalmistelua siten, että mahdolliset henkilöstövaikutukset ehditään käsitellä asianmukaisesti (yt-menettely), ennen kuin hallitus antaa valtuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.
- Laskenta on jatkuvaa osana talousarvioprosessia. Alle 40 oppilaan vuosien täytyessä, niiden ei tarvitse toteutua peräkkäin.

Vs. kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että:

1. Haapaveden kaupungin kouluverkko muodostuu yläkoulusta, lukiosta, keskustan kahdesta alakoulusta ja neljästä kyläkoulusta. (Humalojan, Mieluskylän, Vattusjärven ja Vattukylän koulut).

2. Kyläkouluille ei osoiteta peruskorjausrahaa investointiohjelmaan. Jos todetaan, että ilman mittavaa peruskorjausta kyläkoulun kuntoisuus ei vastaa enää terveellisen, turvallisen ja toimivan oppimisympäristön kriteerejä, sen toiminta päättyy seuraavana lukuvuoden alusta.

3. Kyläkoulut, joiden oppilasmäärä putoaa kahtena vuonna alle 40 oppilaan rajan, lakkautetaan tässä päätöksessä kuvatuin periaattein seuraavaa laskentatapaa käyttäen:

Laskentapa (esimerkkinä lukuvuodet 2020-2021 ja 2021-2022):

- Lukuvuoden oppilasmäärä perusopetuksessa tarkastetaan koulussa aina syksyn tilastointipäivänä eli 20.9. (esim. 20.9.2020) Mikäli oppilasmäärä on tällöin alle 40 oppilasta, on tämä ensimmäinen lukuvuosi, joka todetaan menevän alle 40 oppilaan.
- Samana tilastointipäivänä (20.9.2020) tarkastetaan väestörekisteristä myös oppilasennuste seuraavalle lukuvuodelle (2021-2022). Ennusteesta vähennetään ne, jotka ovat aloittaneet koulunkäynnin toisella koululla ja lisätään ne toisen oppilaaksiottoalueen lapset, jotka ovat aloittaneet tarkasteltavana olevassa koulussa. Mikäli tämä oppilasmäärä on alle 40, käynnistetään koulun lakkaamiseen liittyvä valmistelu niin, että koulu ei enää avaudu seuraavana lukuvuonna (2021-2022). Valmistelu tehdään osana talousarviovalmistelua siten, että mahdolliset henkilöstövaikutukset ehditään käsitellä asianmukaisesti (yt-menettely), ennen kuin hallitus antaa valtuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.
- Laskenta on jatkuvaa osana talousarvioprosessia. Alle 40 oppilaan vuosien täytyessä, niiden ei tarvitse toteutua peräkkäin.

Käsittely:

Keskustelun jälkeen vs. kaupunginjohtaja antoi muutetun ehdotuksen:

Ehdotuksesta poistetaan viimeinen lause: Alle 40 oppilaan vuosien täytyessä, niiden ei tarvitse toteutua peräkkäin.

Päätös:

Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi vs. kaupunginjohtajan muutetun ehdotuksen.

Kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että:

1. Haapaveden kaupungin kouluverkko muodostuu yläkoulusta, lukiosta, keskustan kahdesta alakoulusta ja neljästä kyläkoulusta. (Humalojan, Mieluskylän, Vattusjärven ja Vattukylän koulut).

2. Kyläkouluille ei osoiteta peruskorjausrahaa investointiohjelmaan. Jos todetaan, että ilman mittavaa peruskorjausta kyläkoulun kuntoisuus ei vastaa enää terveellisen, turvallisen ja toimivan oppimisympäristön kriteerejä, sen toiminta päättyy seuraavana lukuvuoden alusta.

3. Kyläkoulut, joiden oppilasmäärä putoaa kahtena vuonna alle 40 oppilaan rajan, lakkautetaan tässä päätöksessä kuvatuin periaattein seuraavaa laskentatapaa käyttäen:

Laskentapa (esimerkkinä lukuvuodet 2020-2021 ja 2021-2022):

- Lukuvuoden oppilasmäärä perusopetuksessa tarkastetaan koulussa aina syksyn tilastointipäivänä eli 20.9. (esim. 20.9.2020) Mikäli oppilasmäärä on tällöin alle 40 oppilasta, on tämä ensimmäinen lukuvuosi, joka todetaan menevän alle 40 oppilaan.
- Samana tilastointipäivänä (20.9.2020) tarkastetaan väestörekisteristä myös oppilasennuste seuraavalle lukuvuodelle (2021-2022). Ennusteesta vähennetään ne, jotka ovat aloittaneet koulunkäynnin toisella koululla ja lisätään ne toisen oppilaaksiottoalueen lapset, jotka ovat aloittaneet tarkasteltavana olevassa koulussa. Mikäli tämä oppilasmäärä on alle 40, käynnistetään koulun lakkaamiseen liittyvä valmistelu niin, että koulu ei enää avaudu seuraavana lukuvuonna (2021-2022). Valmistelu tehdään osana talousarviovalmistelua siten, että mahdolliset henkilöstövaikutukset ehditään käsitellä asianmukaisesti (yt-menettely), ennen kuin hallitus antaa valtuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.
- Laskenta on jatkuvaa osana talousarvioprosessia.

Käsittely:

Asian käsittely alkoi vs. kaupunginjohtajan alustuksella. Alustuksen jälkeen puheenjohtaja luki kaupunginhallituksen päätösehdotuksen, jonka jälkeen ryhmäpuheenvuorot. Ryhmäpuheenvuorot käyttivät Keskusta, Perussuomalaiset ja Haapavesiryhmä.

Valtuutettu Heikki Pitkälä antoi muutosesityksen pohjaesityksen kohtaan 3: Kun kyläkoulun oppilasmäärä on kahtena perättäisenä vuonna ollut alle 40 oppilaan. Tämän jälkeen koulu lakkautetaan.

Valtuutettu Jarmo Viinala, Perussuomalaisten valtuustoryhmä ja valtuutettu Leila Särkipaju kannattivat Pitkälän esitystä.

Puheenjohtaja Päivi Ollila totesi, että on tehty pohjaehdotuksesta poikkeava kannatettu esitys, joten on äänestettävä. Puheenjohtaja esitti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä. Kaupunginhallituksen ehdotus on JAA ja Pitkälän kannatettu muutosesitys on EI. Puheenjohtajan ehdotukset hyväksyttiin yksimielisesti.

Kaupunginhallituksen pohjaehdotuksen (JAA) puolesta äänestivät: Kolehmainen, Koukka, Lehtola, Murtoerä, Mäkinen, Niemelä, Nuolioja, Ollila, Pekkala, Saukko, Seppä, Valkovirta, Vinkki, Von Schulmann ja Vuorenmaa. Pitkälän muutosesityksen (EI) puolesta äänestivät: Hänninen, Joentakainen, Järvenpää, Kinnunen, Pitkälä, Repo, Ritola, Sirviö, Särkipaju, Valtjus, Viinala. Tyhjä: Riuttanen.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi valtuuston päätökseksi tulleen:

1. Hyväksyttiin.
2. Hyväksyttiin.
3. Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisena äänin 15-11, tyhjää 1.

Kyläkoulut, joiden oppilasmäärä putoaa kahtena vuonna alle 40 oppilaan rajan, lakkautetaan tässä päätöksessä kuvatuin periaattein seuraavaa laskentatapaa käyttäen:

Laskentapa (esimerkkinä lukuvuodet 2020-2021 ja 2021-2022):

- Lukuvuoden oppilasmäärä perusopetuksessa tarkastetaan koulussa aina syksyn tilastointipäivänä eli 20.9. (esim. 20.9.2020) Mikäli oppilasmäärä on tällöin alle 40 oppilasta, on tämä ensimmäinen lukuvuosi, joka todetaan menevän alle 40 oppilaan.
- Samana tilastointipäivänä (20.9.2020) tarkastetaan väestörekisteristä myös oppilasennuste seuraavalle lukuvuodelle (2021-2022). Ennusteesta vähennetään ne, jotka ovat aloittaneet koulunkäynnin toisella koululla ja lisätään ne toisen oppilaaksiottoalueen lapset, jotka ovat aloittaneet tarkasteltavana olevassa koulussa. Mikäli tämä oppilasmäärä on alle 40, käynnistetään koulun lakkaamiseen liittyvä valmistelu niin, että koulu ei enää avaudu seuraavana lukuvuonna (2021-2022). Valmistelu tehdään osana talousarviovalmistelua siten, että mahdolliset henkilöstövaikutukset ehditään käsitellä asianmukaisesti (yt-menettely), ennen kuin hallitus antaa valtuustolle lopullisen talousarvioehdotuksen.
- Laskenta on jatkuvaa osana talousarvioprosessia.

Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä.
